

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Reentered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3d, 1879.

Tel: CHelsea 3-1242

No. 55 — Štev. 55 — VOLUME LIII. — LETNIK LIII.

NEW YORK, TUESDAY MARCH 20, 1945 — TOREK, 20. MARCA, 1945

NEMCI NA BEGU IZ SAARA

Nemško vojaštvo, kakor tudi civilno prebivalstvo beži iz pokrajine Saar v skrajnem neredu. — Podrti most preko Reme bode v kratkem popravljen. — Ameriške žrtve imenovane nezgode.

NOVA RUSKA OFENZIVNA NA MADJARSKEM

Nadaljni napadi na japonska mesta.

ZAPADNA FRONTA:

Pariz, 20. marca. — Nemško vojaštvo vseh vrst, kakor tudi 2,000,000 nemškega civilnega prebivalstva pokrajine Saar, beži v skrajnem neredu proti reki Remi pred neprestanim napredovanjem ameriškega 3. in 13. vojnega zborna, katera obstoječa iz pesaštva in očlavnih divizij. Oba zborna sta napredovala tekom včerajnjega dneva nekaj nad pet milij; istodobno je naše vojsko pregnalo tudi zadnje načice iz zasedenega mesta Koblenza.

Beg Nemcev je tako vsestranski in v takem neredu, da je nacijsko vojaštvo ostavilo skoraj vse tanke in topove, kajti vsakdo je na svojem begu pred vsem skrbel le za svojo lastno varnost. Beg Nemcev je tako vsestranski in v takem neredu, da je nacijsko vojaštvo ostavilo skoraj vse tanke in topove, kajti vsakdo je na svojem begu pred vsem skrbel le za svojo lastno varnost.

Na južni zapadni fronti

Pariz, 20. marca. — Ravnikar je dospelo v glavni stan zapadne fronte zaveznikov počelo, da je francoska vojska na jugu zapadne fronte prekorila reko Reno in takoj napredovala štiri milje v notranjost Nemčije. Na tisoče nemških dečkov—med njimi mnogo takih, ki so stari le od 12 do 14 let, se je podalo francoski vojski.

Tekom nedelje in ponedeljka so ameriški bombniki nadaljujejo z vsestranskimi napadi na japonska velika mesta. Včerajno zjutraj so zopet pričeli z napadni na mesto Nagoya, katero mesto je središče japonske aeroplanske industrije.

Tekom nedelje in ponedeljka so ameriški bombniki nadaljujejo z vsestranskimi napadi na japonska velika mesta. Včerajno zjutraj so zopet pričeli z napadni na mesto Nagoya, katero mesto je središče japonske aeroplanske industrije.

Na jugu zapadne fronte je francoska vojska na jugu zapadne fronte prekorila reko Reno in takoj napredovala štiri milje v notranjost Nemčije. Na tisoče nemških dečkov—med njimi mnogo takih, ki so stari le od 12 do 14 let, se je podalo francoski vojski.

Vodje nemških nacijev, — Rommel in von Ribbentrop, bodeta v kratkem pobegniti iz Nemčije.

Rommel in von Ribbentrop, bodeta v kratkem pobegniti iz Nemčije.

Ameriško poveljništvo je pričelo z preiskavo, da se dožene, kak je bil vzrok, da se je podrl znani Ludendorffov most, na katerem je tedaj delalo kakih dvesto ameriških inženirskih vojakov in zvedenec, katerih večina je vtonila, ko se je del mostu podrl. Po prave mostu sedaj hitro napredujejo in most bude za splošno porabo izročen vojaškemu prometu tekem par dni.

RUSI ZAVZELI KOLBERG

London, 20. marca. — Ruska vojska je pričela z novo ofenzivo na Ogrskem, in takoj tekonom prvega dneva so Rusi napredovali 39 milij proti zpadu, tako da so sedaj oddaljeni le še nekaj nad 92 milij od Dunaja.

Mesto Dunaj je zelo poškodovano; zlasti tudi katedrala sv. Štefana

Zurich, Švica, 20. mar. — Ob zavezniškem bombardovanju mesta Dunaj, ki se je vršilo dne 12. t. m. bilo je mesto do kaj poškodovano. Velikanska je tudi škoda na tamnošnji katedrali sv. Štefana, katera cerkev je bila zgrajena v enajstem stoletju. Velika bomba je pogodila imenovano cerkev direktno na sredo, in takozvana kardinalska dvorana je bila popolnoma razdejana.

Vspesno bombardovanje mesta Dunaj so izvršili ameriški zadevne naprave so razdejane. Med drugimi razdejanimi poslopji, je tudi poslopje parlamenta, "dvornega" gledališča in dunajski magistrat, ali mestna hiša; tudi operno gledališče, ljudsko gledališče in glavni stan nacijskega Gestapa, je popolnoma razdejano.

Glasom naknadnih poročil, je tudi dunajski vodovod razdejan, tako, da v mestu začasno nimajo vode, kar velja tudi o električni in plinu, kajti vse to

Zanimiva konferenca

Kakor čitamo v Army and Navy Journal, se je vršila te dni zanimiva in tudi važna konferenca, pri kateri so bili vsi, ki imajo svoje kolonije na dalnjem vzhodu. Vsi, pravimo, razen Rusije, za katero se je odločilo tako, da lahko pridezraven, kadar se ji zdi.

Pri konferenci je bila zastopana seveda Anglija, katere namen je pred vsem ta, da se angleškim imperiju zopet pridruži Malaja, Singapur, Britanski Borneo in pa Hong Kong.

Seveda so bile za Anglijijo tudi njene kolonije. Avstralija je prišla, da zasede tiste otoka, ki so bili pod Japonsko.

Nizozemska ima svoje življenske interese v tem, da dobi v svojo oblast Vztočn Indijo, ki ji prinaša neizmerna bogastva. Tudi Kitajska je bila zastopana—vsi so bili torej tam razven Rusije.

Vse te države hočejo biti pripravljene za trenutek, ko bo premagana Japonska. Urediti hočejo vse tako, kakor bo njim prav—brez ozira na domačine.

Malo čudna je ta politika—vsaj danes bi se moral zavestati svet, da so kolonije evropskih držav po raznih delih sveta nekaj takega, kar ne spada več v današnjo dobo. In pravlahko je mogoče, da baš radi tega ni bilo Sovjetske Rusije zraven.

Gazolinska vozila

V Novi Zelandiji imajo velikansko popravljavnic za gazolinska vozila. Je tako: dober ni prišlo nekomu na misel, da bi se dalo marsikaj popraviti, je bilo življenne povprečneg gazolinskega vozila le kakih deset tisoč milj.

Danes je vse drugače. Ta števka se je podvajila in potrojila. Delajo pa tako: od različnih strani, koder so bili boji, pripeljejo v Novo Zelandijo vse, kar ni dobra razbitega. Tam pregledajo. Če se ne da popraviti, razdrogo in potrebijo posamezne dele. Drugače pa gre vse v popravo. Taka vozila so potem tako dobra, kakor nova.

S tem se prihrani izredno dosti milijonov dolarjev, kar je vsekakor dobro gospodarstvo. Ker so v Novi Zelandiji napredni ljudje, so dodali vsaki delovski skupini po enega veterana iz delovskih organizacij, kateri pazi na to, da se z delaveci pravilno ravno in da se jih primerno plača.

Angleška komisija za Albanijo

Iz Londona se javlja, da bo v kratkem odpotovala v Albanijo, posebna angleška komisija, katere naloga boste preiskati položaj v imenovani balkanski državi in o tem poročati v London. Sedanji položaj v Albaniji je še vedno tak, da zaveznički začasno še ne morejo pripoznati sedanje vlade v Tirani.

SREDNJEVROPSKE IN BALKANSKE NOVOSTI

Angleški general odlikovan s zvezdo Jugoslovanskih rodoljubov — Jugoslovanske poljedelske priprave. Dovoz potrebnih iz Zjednjenih držav v Jugoslavijo. Osvobojeni Čehi dospeli v svobodno Slovaško. Nemški poraz pri mestu Kuestrinu v Nemčiji je bila ruska zmaga št. 300.

Iz Londona se javlja, da je bil angleški general, in vodja angleške misije v Jugoslavijo, Fitzroy McLean, dne 10. marca t. l. v Jugoslaviji odlikovan z jugoslovanskim Redom Zvezde Rodoljubov, in sicer vsled posebnega prizorišča maršala Tita. — To je bilo prvo odlikovanje angleškega častnika v Jugoslaviji, kajti dokler se ni ustanovila sedanja jugoslovanska vlada, Angleška ni pripoznavala kabinet maršala Tita.

Seveda so bile za Anglijijo tudi njene kolonije. Avstralija je prišla, da zasede tiste otoka, ki so bili pod Japonsko. Nizozemska ima svoje življenske interese v tem, da dobi v svojo oblast Vztočn Indijo, ki ji prinaša neizmerna bogastva. Tudi Kitajska je bila zastopana—vsi so bili torej tam razven Rusije.

Iz Belgrada se poroča, da so jugoslovanske oblasti poskrbeli za to, da se po vsej Jugoslaviji potrebljajo zopet uredi in poveča. Poljedelski odbori v vseh vseh so ravnikar dobili potrebnata navodila za pomladno setev, in oblasti so po vseh krajih ustanovile takozvane traktorske postaje, pravilne postaje za vsakokako orodje; ustanovile so se tudi poljedelske čete ali brigade, katerih bodo nastopile s svojim delom povsodi, kjer bodo potrebljani skrbeti za to, da se količina poljskih pridelkov poveča.

Samo v belgrajskem okrožju so oblasti ustanovile osem traktorskih postaj, katere imajo 60 modernih traktorjev na razpolago. Nekatere teh postaj se niso pričele poslovati in sicer radi primanjkanja gazolina in strojnih delov, ki so potrebiti v svrhu poprave traktorjev in drugih poljedelskih strojev.

V Požarevačkem okrožju so oblasti ustanovile tudi šolske vrtovce, v katerih se bodo dijaki višjih šol podučevali v poljedelstvu.

Iz Splita v Jugoslaviji se javlja, da so pričele razne potrebe iz zavezniških dežel sedaj redno prihajati v jugoslovanske luke ob Jadranu. Nedavno so samo v splitski luki izkrali 3000 ton raznega blaga. Tej pošiljalvi bodo v kratkem sledile še druge.

Iz Košic, glavnega mesta osvobojene Slovaške prihaja poročilo z dne 14. marca, da je Slovaški Narodni Odbor, ravnikar poslal 2000 Čehov, katere je osvobodila sovjetska vojska iz nemških taborišč, v zdravilišča Tatranska Kotlina, Biela Voda, Kazmarske Zláby in Mitljari.

Tekom minolega tedna je sovjetska vojska v Braniboru zavezniško mesto, imenovan Kuestrin. Sovjetska vlada, je tem povodom izdala naznanilo, da je treba je darovalcev.

Plazma RDEČEGA KRIŽA rešuje sto in sto ranjenih vojakov in mornarjev. — Toda potrebnih je še na tisoče darovalcev krv. Dajte pint krv, da rešite življenje.

Vojaki Tretje Ukrainske Vojske vkorakajo v Budimpešto

Ogrska ima začasno vlado, movini pred revolucijo leta 1848.

Zajedno naznana vlada, da so začeli s sodnim postopanjem proti vsem kvizlingom. Med te spada tudi bivši premier Nikolaj von Kallay, a za njim je vseprven znanim imenom, ki se lastili v deželi vse, kar je bilo kaj vrednega.

Pred vsem bodo porazdelili posestva od vojnih zločincev in tistih, ki so sodelovali z nacisti. Ti ne bodo dobili nobene odškodnine.

Nadalje bodo razdelili posestva vseh, ki imajo več kot petdeset sedem hektarov, kar je po ameriški meri primeroma 140 akrov.

Ogrska je bila s Poljsko, najbolj zaostala dežela v Evropi. Tam so bili v večini knežije, ki so delali še na desetino, kaj je na naši nekdanji do-

Nacijsi umorili 50 Hrvatov

Naci-fašistovski časopisi v tive, katere so se potem razstrelile.

Prvi parnik iz Zjed. držav v Črnom morju

Prva tovorna posiljatev, oziroma prvi tovorni parnik iz Zjednjenih držav je dospel v Črno morje in potem v Rusijo, dne 13. t. m. Preje so tovorni parniki pristajali v Perzijskem zalivu, toda sedaj je Dardanska ožina odprtta, kar pomenja dokaj krajšo morsko pot v Sovjetsko Rusijo.

Naredba zadene za enkrat tri južne in eno severno tkalnice, ki imajo skupno petdeset tisoč delavcev. Veljavna pa bo tudi za ostale tkalnice, ki imajo skupno pol milijona delavstva. Ta naredba zadele pred vsem začetne delavce.

Starejši in izvezbeni delavci imajo v tkalski industriji po 57½ centa na uro na jugu, na severu pa po 66½ centa. Delavci so torej na severu plačani po devet centov več na uro.

A WAR HALF WON... IS NOT VICTORY!

Buy EXTRA WAR BONDS

MIRKO KUHEL:

Slovenija v borbi za svobodo

(Nadaljevanje 10.)

PORAST PARTIZANSTVA

Kot je bilo omenjeno preje, je bilo belogardistično gibanje v nekaterih krajih nekoliko uspešno. Narodu je pretil razkol. Toda izkušnja je najboljša nčiteljica. Slovenci so se učili in naučili. Italijanska okupacija je bila kruta in krvava: požgane vasi, dnevnini umori in represalije nad nedolžnim narodom dan, tudi internacije. To je ljudi poučilo, kdo je ljudski sovražnik, kdo prijatelj. Kmečki fante so spopetka tvorili male gerilski skupine. Včasih so jim načeljevali bivši častniki jugoslovanske vojske. Na varno so pobegnili pred Italijani, ki so zasačili kakega člana njihove družine, ki se je branil sodelovanja, ga mučili, umorili ali pa odpeljali v koncentratorske logarje v Italijo. Narod je videl z lastnimi očmi javno kolaboracijo belogardistov z Italijani in da so ga strašili z "komunizmom", so ljudje prilegli številnejše pristopati v Osvobodilni fronti.

Slovenski narod je skoraj 100% katoliški, vsled tega mora biti pristopanje k partizanom skrbno ocenjeno. Nobenega naroda ni lažje strašiti s komunizmom, kakor je katoliškega. Toda celo nadškofov Rožman v svoji lastni škofiji ni mogel prepričati pristopanja partizanskih novincev, dasiravno je v svojem pastirskem listu v imenu vere in cerkve pozival namred, naj se pridruži in pomaga belogardistom v borbi proti Osvobodilni fronti. Največ belogardizma se je razvilo v njegovih škofijah in tam tudi umirajo zadnji ostanki tega sramotevlega in tragičnega pojava med Slovenci. Kakor drugi izdajalec, bo tudi nadškofov Rožman imel priliko zagovarjati svoje početje pred ciljno sodnijo — ne kot predstavnik vere in cerkve — temveč kot Slovenec, kot državljan, ki je pred sovražnikom svoj narod zapostavljal.

Potom svojih duhovnikov je neprestano vodil lažljivo protipartizansko propagando med preprostim narodom v škodo zaveznikov. Uradno je nastopal pri javnih prireditvah v posebstvu Hitlerja in novega tretjega rajha, zaprisegal domobranec za borbo proti zaveznikom in lastni domovini ter blagoslavljal kljukasto svastiko. Da tudi on ni bil uspešen, je razvidno iz dejstva, da je mnogo duhovnikov pristopilo k partizanom, kjer opravljajo cerkvene obrede v Osvobodilni fronti. Dne 18. marca 1944 je po radiju, nemškem seveda, dal poziv vernikom, naj vsi pomagajo v borbi proti ko-

OPA DOLOČBE BODO
BOLJ ENOSTAVNE

Washington. — Office of Price Administration je izdala bolj enostavne določbe za sezname, katere morajo voditi restavracije, hoteli, obedenice in drugi konzumenti racionaliziranega živeža. Vsa podjetja, ki so konzumenti racionaliziranega živeža morajo zdaj voditi — izvzemši malih boardinghousev in krajev, kjer konfincija ni prostovoljna kot v zaporih — dnevne sezname skupnega števila gostov, — število gostov, ki so le pili, gostov, ki so tudi jedili, in v slučajih, kjer gre za trgovsko eksplotacijo obedinic, tudi dnevni prejem denarja v dolarih, za pijačo in za jela. Ta seznam je osnova za dodelitve racionaliziranega živeža.

Od 15. marca 1945 naprej pa se bodo mogli posluževati ene naslednjih metod:

1.—Vsekodnevni seznam v dobi, za katero dobre racionalizirane živeže morajo zdaj voditi — število gostov, ki so le pili, število gostov, ki so jedili, ter, v slučaju restavracij in gostiljen, prejem v dolarih za obede. (V bistvu torej določanja metoda).

2.—Seznam števila gostov, števila gostov, ki so le pili, število gostov, ki so jedili, in sicer za vsak posamezni dan reprezentativnega tedna v vsaki dvameseci dobi, za katero dobre dodelitve. Obenem za vso periodo skupno število gostov in, ako gre za trgovsko podjetje, tudi skupni prejem v dolarih.

3.—Seznam skupnega števila gostov, skupnega števila

gostov, ki so jedli, skupno število gostov, ki so pili, za en sam teden v vsaki periodi, znesek povprečnega prejemka od gostov tegega tedna, in seznam, ki pokaže skupni prejem dolarjev v vsaki tej periozi.

Normandije.

NAJBOLJŠI PRIJATELJ

V NESRECI VAM JE:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA PODPORNA USTANOVA

Sprejema možke in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

Članstvo: 64,500

Premoženje: \$11,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

TUESDAY, MARCH 20, 1945

PROBLEM ŽIVINOREJE V JUGOSLAVIJI

("Bazovica.")

V "Bazovici" smo pred časom priobčili nekaj gospodarskih prispevkov, ki bodo mogoče že v bližnji bodočnosti pokazali vso aktualnost. Obnova naše zemlje, bo prva in osnovna naloga oblasti in posameznikov po osvobojenju naše domovine.

V Sovjetski Rusiji se s problemom povojne obnove bavijo izredno intenzivno. Ze prve dni po osvobojenju prihajajo na področja številne obdelovalne in obnovitvene ekipe, ki po vestno in skrbno izdelanih načrtih že sedaj, v sredi vojne, obnavljajo sovjetsko zemljo. Rusi sicer v podrobnostih ne objavljajo izvenih del, pač pa se omejujejo le na kratka poročila, ki jih sledimo tupatam v moskovski "Pravdi" in tudi drugih publikacijah, vendar je iz teh poročil razvidno vse strahotno razdejanje na življenjih in imetu, ki ga puščajo prusijaške horde za seboj, obenem pa je razvidno tudi delo, ki so ga Rusi na teh ozemljih že izvršili. Iz poročil rastejo misli in zaslove sedanjih in bodočih naporov. Iz vseh teh poročil se vidi, da so Rusi svojo obnovo zasnovali v prvih vrstih na lastnih silah, čeravno pri tem ne prezirajo tuje potoci.

Seveda je ruska zemlja, zemlja ogromnih razsežnosti, naravnost ustvarjena za agrarno industrijsko razvoj, ki je v kolonialnih našla svojo polno učinkovitost in je za naše ozke slovenske razmere uporabna samo kot načelni načrt, ki zahteva nujno prilagoditev danim razmeram. Na kakšni osnovi bo temeljeno naše gospodarstvo v bodoči Jugoslaviji, ni mogoče se uganiti, ker bo o tem spregovori naš narod sam. Po dosedanjih izjavah merodajnih zastopnikov našodno-ovsobodilnega gibanja bo vsekakor zadržano načelo osebne lastnine za vsa tista imetja, ki nimajo splošno koristnega značaja in prometne zvezve, veleindustrija, rudarstva itd.

Kmečko gospodarstvo bo verjetno zasnovano na individualističnih načelih s čim široko zasnovano zadružništvo, ki je že pred vojno bilo posebno v Sloveniji na zavidni višini. Verjetno bo tudi obrtništvo dobilo še večji zadržni razmah.

Na današnjem slovenskem in tudi ostalem jugoslovanskem obnovljenem ozemlju so pričeli takoj s sistematično in načrtno obdelavo, in v kolikor so razmerne dovoljne in se bila sredstva na razpolago, tudi z obnovitvenimi deli. Iz tega se jasno vidi, da ima ves narod mogočno tendenco, da svojo gospodarsko delavnost čimprej in čim izdatnejše obnovi. Naši vojaki so že tu — vsak zase izdelovali načrte, kako in na kakšen način bodo obnovili dom in svojo zemljo.

Reklamo že ob raznih prilikah, da bo v našem povojnem kmečkem gospodarstvu najtežji problem nedostatek živine: vprežne, plemenske in klavne. Obnova živinoreje zahteva več let marljivega dela. Živila dorašča počasi in zahteva v naši razmeroma zelo naprednje živinoreje, strogou selekcijo in preizkušene pasme, največ švicarske. Od vsega našega nekdajega živinskega bogastva bodo za nemškimi vandali ostali verjetno samo še redki ostanki.

Motorizacija poljedelstva, ki je zamišljajo mednarodne obnovitvene organizacije, bo le deloma lahko ustregla vsem našim velikim potrebam. Posebno v alpskih predelih bodo koristiti razmeroma majhne. Slovenska zemlja pa je v splošnem skopaj in zahteva stalno gnojenje. V prvi vrsti prihaja v poštev hlevski gnoj, tega seveda motorji ne dajo.

Obnova živinoreje in konjereje pa je nujno potrebna tudi zaradi splošne strukture slovenskega kmečkega gospodarstva, ki temelji na živinoreji. Mlekarstvo in sirarstvo sta v nekaj

Dopisi

Iz Springhill, N. S., v Kanadi, smo dobili poročilo, da je naš tamošnji rojak, Mattis Brattis, že pet mesecov bolan, tako da ne more delati, vsled česar dobiva vladino podporo.

— Kljub svojemu žalostnemu stanju si je pa od vladine podpore odtrgal sveto \$7.00, kot naročilo na "Glas Naroda". — Zavedenemu kanadskemu rojaku tem potom želim hitro in popolno ozdravljenje, ter vse najboljše.

Od našega naročnika, Louis Miheliča, v Ely, Minn., smo dobili poročilo, da je dobil od Vojnega Urada iz Washingtona, D. C., uradno in žalostno obvestilo, da je v Franciji poleg tankov zadobljenim poškodbam, njegov sin, Pvt Louis Mihelič, ki je bil ranjen dne 28. novembra lanskega leta. Ramam je podlegel šestih dneh. Pri vojaštvu je služil od junija 1942. V Evropo je odpotoval v juliju 1944. Bil mu je 32 let. — Preostalim naše sožalje.

Na to vprašanje nam dajejo mogoče odgovor sami Nemci. Nemški državni statistični urad je prvič, odkar je pričela vojna, objavil podatke o štetju goveje in druge živine v Nemčiji ob koncu 1.1943. List "Deutsche Agrarpolitik" je priobčil te podatke, ki kažejo, da so imeli v Nemčiji:

22.9 milijonov goveje živine	(1.1939 23.2 mil.)
15.4 milijonov prašičev	(1.1939 29.0 mil.)
6.9 milijonov ovac	(1.1939 5.2 mil.)

Nemci so seveda te podatke objavili zato, da bi pomirili stradajoče prebivalstvo in dokazali, da jih še ne bo tako hitro konč. S temi zalogami seveda v glavnem upravlja vojska. Če bo vojske konec, bodo tudi potrebe padle za polnih 50%.

Eina izmed prvih gospodarskih zahtev premirja z Nemčijo, Madjarsko, Slovaško, Bolgarijo, Romunijo, mora biti tako, da vse želijo vseeno nakaznico za znesek \$10.00. Od te svote — tako naroča vrli rojak — moramo izročiti \$5.00. Družbi Rdečega Križa, in ostalih \$5.00 bode v pomoč bednemu prebivalstvu Jugoslavije, — "ker jim z oblike ne zamore ponagati". (Opomba: uredništvo: da naročilo se je izvršilo natančno po želji Mr. John Okroseka).

Mr. John Okrosek tudi pričavja v svojem zanimivem pismu, da — kadar se bodo v Jugoslaviji vrstile državne volitve, bi tudi on rad oddal svoj glas za Tita in tudi za Jugoslavsko republiko, v kateri ima tudi on še vedno svoje posestvo. Pristavlja tudi, da bi šel zopet rad v svojno Jugoslavijo, in sicer po vojni.

Konec svojega pisma se pa naš stari naročnik pritožuje, da je radi današnjega ženstva če: "sedaj nosijo naše ženske — hlače, ali pa tako kratka krila, da jih ni videti; poleg tega tudi kade cigarete, cigare, itd., ter zvečjo tobak in si barvajo ustne". Ima prav in mi se njegovim nazorom glede ženstva pridružujemo. Priponmitti pa moramo, da je blago za ženske oblike dokaj draga, in vsled tega je praktično nositi kar najkrajša krila, ali pa — hlače...

SLOVENSKIE VESTI

Cleveland, O. — Po dveletni bolezni je preminila Terezija Cvelbar, stara 74 let. Dočima je bila iz Dolenjega pre-

kopa pri Kostanjevici na Dolenjskem, odkoder je prišla v Ameriko pred 20 leti. Započela življenje v New Jersey, dve hiši: Anto Stokar in Anna Cicic, ter vnuke, v starem kraju pa Tina Franka in dve hiši: Tezijo in Marijo.

La Salle, Ill. — Pred kratkim, ko je šel na delo, je Fred Malgau na poledeneli cesti padel tako nesrečno, da si je zlomil roko. Zdravi se doma, ker ni prostora v bolnišnici.

ZA
**SKLEPNIH
MIŠIČAH**
DOBITE
PAIN-EXPELLER
Od leta 1867 ...
Zanestiv liniment za družino

**PEVSKIM
ZBOROM**
POSEBNO PRIPOROCA
MO NASLEDNJE MUZIKALIJE.
SLOVENSKIE PESMI
Zbirka 9 narodnih pesmi
Izdala Glasbena Matika v Clevelandu.

Cena — \$1.50
Emil Adamčič — 16 JUGOSLOVANSKIH NARODNIH PESMI za moški zbor 40
SEST NARODNIH PESMI za moški zbor 50
SEST NARODNIH PESMI za moški zbor 50
Franc Venturini — SEST MEŠANIH IN MOŠKIH ZBOROV 45
Ferdo Juvanc — 16 MLADIH LET. moški zbor 45
Peter Jerch — OSEM ZBOROV (moški in ženski zbor) 45

Moški zbori
OSKAR DEV:
Bardeča: Oj, moj Bočec je Boj;
Kam mi, fantje, drev v vas polimo 30

OSKAR DEV:
Srečno, ljubca moja; Ko ptičeta na tvoje gre; Soči; Moj očka ima konjčka dva; Dobiv sem plimce; Slovo; Je vplihnila in 40

EMIL ADAMČIČ:
Modra devojka (belokranjska) 20
Vse nob od pri potoci 20
Jurjeva 25
Hodi Micka domo; Kaj druga 20
za hočem; Zdravica 20

VASILIJ MIRK in A. GROBMING:
Vetrč: Pe gradil 20

FERDO JUVANC:
Zlutraj 20
Slovenska 20

PETER JERCH: Pečilna roča; VASILIJ MIRK: Podokulka 20

ZORKO PRELOVEU:
Le enkrat se 20
Slava delu 20

HR. VOLARIČ: Rožmarin; JOSEPH PAVČIČ: Potrak ples 20
Ameriška slovenska lira, (Holmar) 20

Orlovec, himna (Vodopivec) 20
Slovenski akordi, 22 mešani in moških zborov (Karl Adamčič) 20

Trije mešani zbori (Glasbena Matika) 20

V peplenjeni noči, kantata za sole, zbor in orkester (Satiner) 20

Mladini, pesmi za mladino in klavirjem (E. Adamčič) 20

Dve pesmi, (Prelovec) za moški zbor in solo 20

Nadi blinji, dve glasovi 20

Gorski odmeti, (Laharnar), IL zvezek, moški zbor 20

ZA TAMBURICEM:

NA GORENJSKEM JE FLETNO, podpourji slo

HIŠA V STRUGI

Spisal: FRANCE BEVK

RODDY McDOWELL V VICTORIA GLEDALIŠČU

(18)

"Pregospoški je," je dejala in pristavila krog in mnogo govorili, posedali po gostilnah, čez par minut: "Naš človek ni . . . Meni se zdi, da že se sramuje, ker sem Slovenka, tudi mene ne bo rad imel . . ."

"Vidiš," je dejal oče, ki mu je ginjenost rastla v besedo, "kako imaš prav. Zate se mi ni treba bati . . ."

"Kako je pri vas?" je vprašala Francka. To vprašanje je hranila dolgo; vedela je, da bo oče težko sam od sebe začel.

"Pri nas . . ." je jecjal, "pri nas bo težko . . ."

Nasel je človeka, kateremu more iztresti svoje srce. In iztresel ga je do dna. Dušne bolečine in slutnje, ki jih še svoji ženi ni zanpal.

Hči je poslušala. Grenko se ji je zadrgnula v grlu; gledala je v pesek, s težko je zadrgovala solze.

"Danes sem mu izročil . . ." je končal. "Do danes sem bil gospodar, danes nisem več," se je prelevila beseda v jok. "Ne vem, kako se nama bo godilo . . ."

Zajokal bi bil že takrat, ko je pri notarju podkrižal polo papirja. Bilo ga je sram. Zdaj si je olajšal srce. Solze so mu tekle po lenu, brisal jih je s pestmi.

"Ne jokajte," je dejala Francka iz solz. "Ne jokajte! Ljudje naju gledajo."

"Saj ne jočem," se je smejal radi njene besede. "Saj ne jočem," je ponovil in ni mogel ubraniti, da bi mu solze ne vrle čez lica in čez roke . . .

Olajšan se je zvečer odpeljal domov; pozno v noč je prišel v hišo svojega sina . . .

XXVI

V tistih dneh je Evropa izpreminjala svojo obliko. Ljudje v samotni dolini se niso zmenili zato. Le včasih je prispevala kaka vest v mračne, od vlage černe hiše. Če ni tesno zadevala njih življenskega vprašanja, je bila kmalu pozabljenja.

Vendar so polagoma pronicači tudi v samotno dolinico znamenja, ki so kazala, da so drugačni tokovi v deželi. Svetovna vojna je bila časovno še blizu. Razni pojavi so si počajali roko in plašili prebivalstvo.

V Revtah je bila okradena kmetija ob tem dnevn. V soteski je bil orepan tuj neznan popotnik in je obležal mrtev ob potoku strugi.

Ljudi, ki niso bili vajeni takih dogodkov, se je polastila groza. Slišali so o grozodejstvih, v njih dolinico niso zašla. Zdaj so se bali puščati hiše prazne, kadar so šli na delo, ponoči so jih zaklepali, pse so privezovali pred vrata.

Vsak neznan tuje, ki je prišel po dolinici, je vzbujal nezaupanje. Še kadar je sprengovoril, so ga ljudje gledali z nezaupljivimi očmi. Kadar so spoznali, da je poštenjak, so ga bili veseli.

Tuji ljudje so prihajali v dolinico pogosto. Stotine rok je grabilo za zaslужkom, in se razpele po vseh gorah, stegnili prste v vse doline in dolinice in tipalo, da bi kaj zgrabiši in izsesalo iz te zemlje . . .

Vsi zakoni o varovanju gozdov so prenehali. Hiper val denarja, ki je planil v deželo, se je umegel. Ljudje niso ščitili; na pomanjkanje prejšnjih let so gromadili izobilje. Kadar jim je zmanjkal denar, so prodajali. Če niso imeli kaj v hlevu, so šli v gozd . . .

Od tedaj, ko so zapele prve sekire, pa sem ni ponchala. Zdaj so pele na grebenih, drugič na obročnih in v dolini, zdaj posamezne, nato so se združile v zbor. Drevje se je lomilo hrošče padalo na tla, hrumerla čez skale in telesno v nižavo. Tam ga je čakala žaga in sekira; naširalo se je v dolge skladovnice . . .

Ljudje so delali mrzlično, tuje in domaćini. Nizki ljudje s črnnimi lasmi in plaščem, vrženim čez levo ramo, kakor ga vidimo upodobljenega pri laških anarchistih, so hodili o-

krog in mnogo govorili, posedali po gostilnah, kleli in lezli v hiše.

Iz besed so delali skrb, iz debele listnice poželjenje, z desnim očesom so pasli premetnost prodajalca in z levim očesom računali dobitek.

"Denarja nimam," je dejal Peter svoji ženi. "Terjajo me. Za ženitev sem si izposodil, za notarja sem si izposodil, Francko bo treba plačati . . ."

"Prodaj!" je dejala Milka.

"Krave ne morem prodati," je ugvarjal Peter nezmiseln in nalašč, da napelje pogovor na svojo misel.

"Saj imamo les."

"Treba bo," je bil zadovoljen v svoji misli, "če tudi bo oče poskočil."

"Meni si obljudil pohištvo . . . tudi hiše niste očelili, ko sem prišla. Kar v tako . . . kakor v hlev . . ."

"Počasi," je godel Peter. "Treba bo dejanja za dogodek . . . saj veš . . ."

Par dni za tem je sedel Prodar pod Mrtačko skalo in gledal v dolino. Bil je dan po dežju, jasen in svež, vsaka bilko je bilo razločiti v daljavu, vsaka podrobnost je bila jasnata.

Trije moški s plašči čez raano so prišli po soteski in zavili h Košanovi hiši. Čez nekaj minut se je prikazala Košanka in hitela na vso moč proti brvi in izginila med drevjem. Čez pet minut se je vračala; za njo je šel Peter, ki je stopil še pred njo v Košanovo hišo.

Prodar je čakal dolgo. Solnce je že začelo padati za vrhove daljnih dreves, ko so se prikazali trije moški, za njimi je šel Peter. Počasni so odšli do brvi, stopili drug za drugim čez potok in izginili.

Prodar se je dvignil in odgrnil grmovje. Proti hiši niso šli. Razmislik je počasi namenil prihoda in se je razburil sam v sebi.

Sedel je. Solnce se je pogrenilo z hrib s poslednjim robom, val zlate svetlobe se je simpal na nebo in na oblake. Višnjeva senca je padla v vso osojno stran in se počasi spreminjala v črnino.

Od nekje, iz zaseke nasprotnega hriba, se je oglasil zategli krik delavec, ki je odmeval kakor glas roga v dolino.

Prodar je postal nestren. Hotel se je že dvigniti in oditi domov, ko je zaslišal glasove nad seboj.

V dolbini skale je sedel na nizkem panju neprimitven kakor iz lipe izrezljan bog. Ko so prišli može po stezi do njega, ga niso opazili. Trije zarjaveli obrazi so gledali izpod širokotrajnih klobukov. S prsti so kazali na debla, govorili v laškem jeziku in se smejali.

Peter je šel za njimi. Eden izmed treh se je obrnil do njega in dejal slovensko:

"Lepa drevesa, lep denar!"

Tedaj so opazili Prodarja, ki so se ga v mraku presrašili. Ko so videli, da je starec, se so zakrohotali svoji plašnosti in šli dalje.

Prodar je molčal. S stremčimi očmi je premeril Petra, ki je pogledal proč in izginil za ostalimi.

Prodarja je objela bridkost. Naslonil se je na bližnje deblo; bil mu je, kakor da se naslanja na živo, izgubljeni bitje in čuti njenoto plinilo in bitje sreca . . .

Hitel je v dolino . . . V izbi je dobil za mizo Petra in tri tuje. Pili so žganje in tolkli z rokami po javorovini. Prodar je zagledal bankovce pred Petrom.

Zameglilo se mu je pred očmi, in ko so vse pogledali na vstopovščega, je dejal:

"Peter, da ne boš dejal, da te nisem svaril."

"Je že dobro!" se je odresel sin.

"Peter, še enkrat," je ponovil starec, "da ne boš dejal, da ti nikoli nič nisem rekel."

"No, da!" je zgnal Peter s telesom.

(Dalje prihodnjič)

ske ladjedelnice zgradile prav za tako delo.

Od tega časa dalje prihajajo v Švedsko in odhajajo z dragocenim gradivom številne krajice. Nemci so dosedaj zatolili eno samo.

ŠTIRI ZAHTEVE STRICA SAMA

Washington. — Vlada je prisiljena, da prosi svoje državljanke ta teden, da:

Vrnite se na krov ladij na morju, ako ste pomorski častnik, bodisi inženir ali za službo na krovu. Naša trgovska mornarica nujno potrebuje 18 tisoč mož z licenco, za ladje, ki nosijo vojne tovore na različna bojišča.

Naslovite vsa pisma, ki grede preko morja na jasen in pravilen način. Ne izpuscite nobenega potrebnega podatka. Izognili se boste zakasnjenu in razočaranju.

Kupujte za praznike le kar zares potrebujete. Dolarji, katere izdate po nepotrebnem, pomagajo le inflaciji. Dolarji, katere prihranite, pa ponavigajo financirati vojno.

Pomagajte olajšati pomankanje bojničark. Vse žene, mlade ali stare, izvezbe ali ne, se morajo vseležiti enega morja. Tu je pričela borba z minami, podmornicami, letali in rušilec. Prvih 150 km. poti je bilo najtežavnjejših; vse pa je šlo po sreči in ladja je s svojim dragocenim tovorenem prevoznom sredstvu.

Na trebuhu ladje se je blíščal telefoniral svojim gospodarjem v Berlin, da Angleži vkrvavajo kroglične ležaje v luči. Še nekaj malo ur in britanska ladjica je izginila v luknji Baltiškega morja tako tajnivščeno, kakor je prišla. Tihotaplila se je, najprej vzdolj neutralne švedske obale, nato pa izplula na odprtoto morje. Tu je pričela borba z osmimi programov vojnega bojničarskega programa. Informirajte se pri svojem lokalnem Rdečem Križu.

IŠČEM

Podpisani iščem naslov svoje sestre Mrs. Ivanke Bubolic, njenega deklisko ime je bilo Peter, doma iz vasi Brijan, ob kraj Pola, Istra. Ako kdo ve za njen sedanji naslov naj mi ga pošlje, zakar vnaprej prav

izkusnega hvala. Ako pa sama čišči te vrstice, naj se mi javi naslov: Pvt. Ivan Puškar, 152th

It. Q. M. Serv. Co., San Bernardino, Calif.

(51-57)

HELP WANTED ŽENSKO DELO Help Wanted (Female)

The War Man Power Commission has ruled that no one in this area now employed in essential activity may transfer to another job without statement of availability.

BOY
OPPORTUNITY TO LEARN
JEWELRY TRADE
40 Hour Week — Opportunity
Apply
MAX WINSKY
81 NASSAU STREET
New York City

(54-56)

UPHOLSTERER
IZURJEN
DELO OD KOMADA DOBRA
PLAČA STALNO
COLONIAL PARK UPHOLSTERING
317 W. 145th ST., cor. Bradhurst Ave.
N. Y. C.

(54-60)

YOUNG MAN
for SHIPPING & GENERAL WORK
Good pay — Good Opportunity
Post-war Future
Applies: MASTER SUPPLY CO.
5 BLECKER ST. N. Y. C.

(51-60)

LABORERS — FACTORY HELP
PODNUČNO DELO — 5 DNI
Dobra plača — Mnogo nadurenja
Essential Industria
Vprašajte celo teden
H. M. RUBIN CO.
10th STREET & 38th AVENUE
LONG ISLAND CITY

(54-60)

FINGERWAVER
ALL AROUND, 5 DAYS, SHORT
HOURS. STEADY WORK, FINE
SALARY
ANNE BORDEN'S BEAUTY BAR
240 BROADWAY N. Y. C.
(Opposite City Hall)

(51-57)

ŽENSKE ZA ČISTITI
TRADNIŠKO POSLOVJE
KRATKE URE — POČITNICE
\$22 NA TEĐEN
NADURNO DELO, AKO ŽELITE
DOBRE RAZMERE
Vprašajte SUPERINTENDENT
1501 BROADWAY, near 43rd ST. NYC

(53-59)

BINDER
EXPERIENCED ONLY
CARBON COLLATORS: highest wages paid. Steady work. Fine shop.

BAKER PRESS INC.
228 E. 45th ST., N. Y. C.
MU 2-6482

(51-57)

STIVALKE
NA ŽENSKE OBLEKE
Pod Novo Upravo
Stalno delo — Dobra plača.
ISLAND DRESS CO.
230 LIVINGSTON AVE.

Meiers Corners Staten Island
GI 2-1063 (51-57)

. Girls . . . CLERKS FOR FRUIT STORE
GOOD PAY — STEADY WORK
AN OPPORTUNITY
Call: SH 8-3567

(49-55)

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK
Knjizica daje poljubna navodila, kako postati ameriški državljan.

(V slovenščini) Cena 50 centov
Dobite pri Knjigarni Slovene Publishing Co., 216 West 18th Street, New York 11, N. Y.

NOVA IZDAJA —
Hammond's Self Revising WORLD ATLAS
258 strani. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbo, umetno in strojno klijatničarstvo ter zelenolivarstvo.

Cena \$1.
Pohorske poti
Spisal Janko Glaser
Cena 50c

POUČNE KNJIGE
Angleško Slovensko Berilo
(F. J. Kern) — Vesna knjiga
Cena \$2.

Brezposelnost
Spisal Fran Eravec
Cena 50c

Mlekarstvo
Spisal Anton Pevec. 8 slikam.
168 strani. — Knjiga na